

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

PAVLOV (K. Ú. PAVLOV U DOLNÍCH VĚSTONIC, OKR. BŘECLAV)

Pavlov I. Mladý paleolit, gravettien. Sídliště. Záchraný výzkum.

V únoru 2017 realizovalo Středisko pro paleolit a paleoantropologii Archeologického ústavu AV ČR Brno záchraný archeologický výzkum v budově Archeoparku Pavlov z důvodu osazení nové lávky v „in situ“ expozici skládky mamutích kostí.

Prezentovaná mamutí skládka, která byla objevena během záchraného archeologického výzkumu v roce 2014 (Svoboda *et al.* 2016a), se rozkládá na SZ periférii gravettského sídliště Pavlov I (Klíma 1954; Svoboda *et al.* 2016b). Tvoří ji zejména volně rozložené části skeletu několika jedinců mamuta (*Mammuthus primigenius*) – žebra, páneve, lopatky, kosti končetin, z lebky stoličky a kly. V menší míře jsou zde zastoupeny i další druhy zvířat, jako kůň (*Equus ferus*), vlk (*Canis lupus*) a sob (*Rangifer tarandus*). Rozptýl kamenné industrie je v této části sídliště řídký, ale místy jsou patrné relikt ohnišť deformované mrazovými jevy.

Primárním cílem nového výzkumu bylo odebrání kulturní vrstvy v místech, kde přímo zasahovala konstrukce stavby do prezentované plochy „in situ“ (obr. 3). Podle původní čtvercové sítě z roku 2014 byl výzkum lokalizován do čtverců 56-A a 56-B, na plochu o rozměrech 55 × 130 cm. Další exkavační práce se soustředily do čtverce 60-B, kde zasahoval nosný sloupek lávky do menší koncentrace zvířecích kostí.

Stratigrafie odkryté archeologické situace (obr. 4) je shodná se zjištěním získaným předcházejícím výzkumem v této části sídliště (Svoboda *et al.* 2016a). Zkoumaný archeologický horizont – kulturní vrstva gravettien s polohami zvířecích kostí a ojedinělých kamenných artefaktů – zde dosahoval mocnost cca 30–35 cm, bez bližšího mikro-stratigrafického členění. Nacházel se těsně pod současným povrchem prezentované plochy, z hlediska stratigrafie lokality na bazi spráše posledního glaciálního maxima, která je na profilu charakteristická vápnitými žilkami a konkréciemi vysráženého železa. Podloží archeologického horizontu tvoří polohy nazelenalých neogenních slínů a ostrohranné sutě jurských vápenců.

V celé prozkoumané ploše pokračovala archeologická situace analogicky k situaci zachycené předcházejícím výzkumem v roce 2014. Prozkoumanou plochou (obr. 5) prostupovaly další volně rozložené zvířecí kosti mamuta srstnatého, soba polárního a dalších blíže neurčitelných velkých a středních savců, zachovaných většinou jako různě velké fragmenty (tab. 1). Z anatomického hlediska převládaly fragmenty klů, žeber, obratle, metapodia a prstních článků u mamuta; ze soba jsme pak zaznamenali dva fragmenty kosti loketní a prstní články z paspár-

ku. Celkem bylo během výzkumu zainventováno 90 inventárních čísel, další nálezový materiál (cca 4000 ks spálených a nespálených kostí) pochází z vyplavených sedimentů odebrané kulturní vrstvy. Inventář doplňuje málo početná, většinou fragmentární štípaná kamenná industrie, vyrobená z eratického pazourku, rohovec a radiolaritu, a dále několik drobných kusů minerálního barviva okrové barvy, zlomky ulit a drobné fragmenty uhlíků.

Mezi nalezenými artefakty štípané kamenné industrie převládají třísky, drobné odštěpy a blíže neurčitelné fragmenty menší než 1 cm (24 ks), doplněny několika nepravidelnými úštěpy z reparace jader (8 ks) a různě zachovalými fragmenty čepelí a mikročepelí (5 ks). Dále jsou v souboru zastoupeny jednodstavové jádro na mikročepeli, odhozené v pokročilém stadiu těžby (obr. 6: 1), boční klínové rydlo vyrobené na hrubém úštěpu nebo proximálním fragmentu čepelí (obr. 6: 2) a nakonec dvě místně retušované čepelí (obr. 6: 3, 4), z toho jedna s retuší zúženou bazi a s odlomenou špičkou hroditého distálního konce – podle přítomné bilaterální retuše snad původně vybíhajícího do vrtáku.

Získaný nálezový inventář a výsledky tohoto výzkumu budou v další fázi zpracování napojeny na výzkum z let 2013–2015 (Svoboda *et al.* 2016a). Jeho postupné interdisciplinární zpracování je v současnosti předmětem dalších projektů a dílčích aktivit Střediska pro paleolit a paleoantropologii ARÚB v Dolních Věstonicích a bude směřovat k budoucímu komplexnímu, vědeckému zhodnocení lokality Pavlov I nejen jako celku, ale i ve vztahu k ostatním gravettským sídlištím v rámci paleolitického sídelního areálu Dolní Věstonice – Pavlov – Milovice.

Martin Novák, Sandra Sázellová,
Soňa Boriová

Literatura

Klíma, B. 1954: Pavlov, nové paleolitické sídliště na jižní Moravě. *Archeologické rozhledy* III, 137–142.

Svoboda, J., Novák, M., Sázellová, S., 2016a: Pavlov I. Předběžné výsledky výzkumu v letech 2013–2015. *Přehled výzkumů* 57(1), 33–57.

Svoboda, J., Novák, M., Sázellová, S., Demek, J. 2016b: Pavlov I: A large Gravettian site in space and time. *Quaternary International* 406, 95–105.

Resumé

Pavlov (Břeclav District), Pavlov I. In February 2017, a small rescue excavation of an area measuring 55 × 130 cm was realized in the Archeopark Pavlov

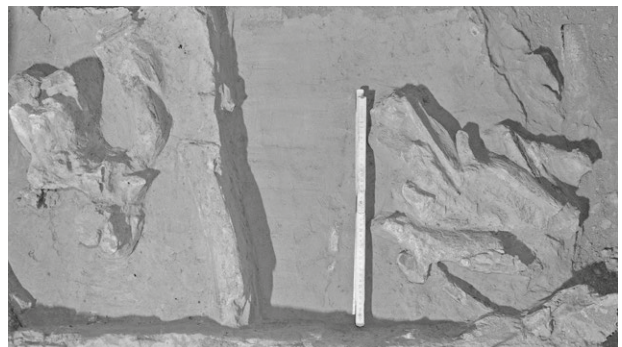
building due to the installation of a new footbridge inside an “in situ” exhibition of a mammoth bone deposit (Fig. 3). Throughout the excavated area, an archaeological context analogous to the context captured by the previous excavation in 2014 (Svoboda *et al.* 2016a) continued. A Gravettian cultural layer without a more precise micro-stratigraphic subdivision and situated at the base of a Last Glacial Maximum loess (Fig. 4), furnished animal bones of extra-large, large and medium-sized mammals, preserved mostly as various fragments (Tab. 1; Fig. 5). A small number of knapped lithics (41 pcs.) made from erratic flint, hornstone and radiolarite were also recovered. The assemblage includes chips (24 pcs.), flakes (8 pcs.), blade and micro-blade fragments (5 pcs.), a single-platform micro-core (Fig. 6: 1) and three retouched artefacts – an angular dihedral burin (Fig. 6: 2) and two partially retouched blades (Fig. 6: 3, 4). The excavation also yielded several pieces of ocher mineral dye, tiny fragments of fossil mollusc shells and charcoal.

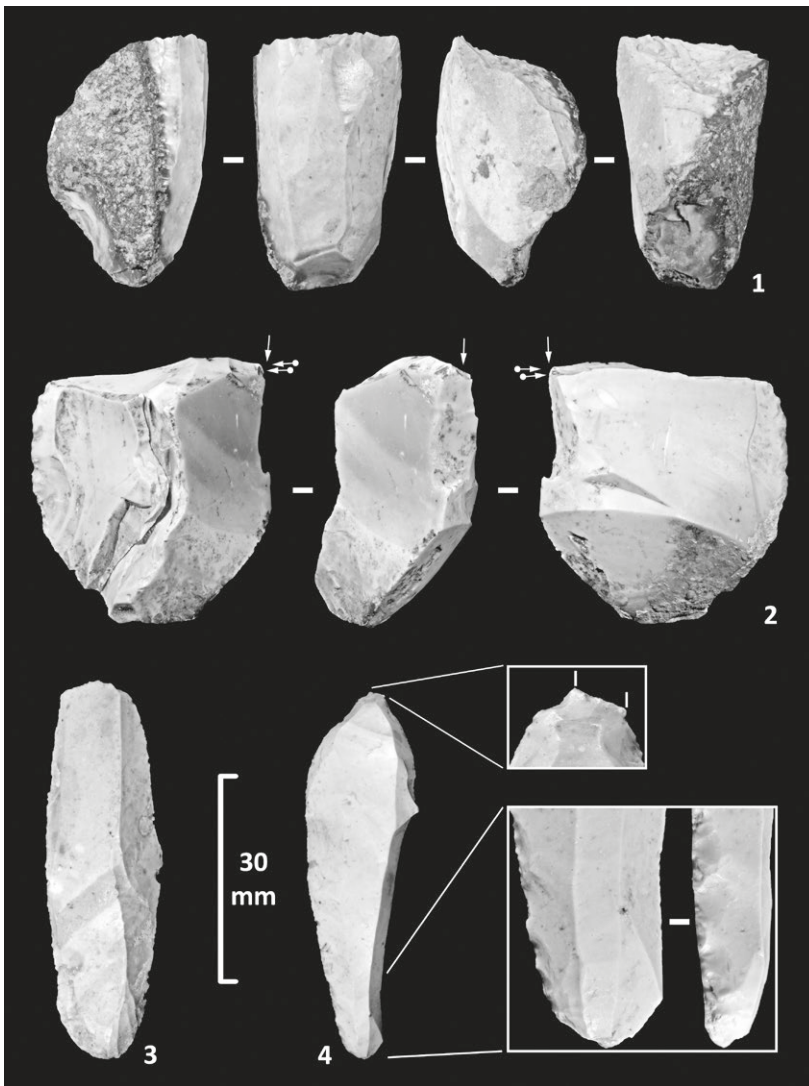
Obr. 4. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Stratigrafický profil v čtvercích 56-A a 56-B. Foto M. Novák.
Fig. 4. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. Stratigraphic section through squares 56-A and 56-B. Photo by M. Novák.

Obr. 3. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Záchraný výzkum na ploše „in situ“ expozice Archeoparku Pavlov. Foto M. Novák.
Fig. 3. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. A rescue excavation in an “in situ” exhibition of Archeopark Pavlov. Photo by M. Novák.

Obr. 5. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Nálezová situace ve čtvercích 56-A a 56-B. Koncentrace kostí extra-velkých a velkých savců. Foto M. Novák.
Fig. 5. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. Archaeological situation in the excavated squares 56-A and 56-B. A concentration of faunal remains of extra-large and large-sized mammals. Photo by M. Novák.

Obr. 6. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Výběr štípané kamenné industrie ze čtverců 56-A a 56-B. Foto M. Novák.

Fig. 6. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. Selection of lithic artefacts from the squares 56-A and 56-B. Photo by M. Novák.

	NISP	%NISP	MNE	%MNE	spálení	% spálení
<i>Mammuthus primigenius</i> (mamut srstnatý)	205	98,06	145	97,31	3	100,00
<i>Rangifer tarandus</i> (sob polární)	4	1,91	4	2,68	0	0
Mezisoučet	209	5,19	149	3,76	3	0,37
extra velký savec	13	0,34	11	0,29	0	0
velký až extra velký savec	33	0,86	33	0,86	0	0
středně velký až velký savec	9	0,23	9	0,24	1	0,12
středně velký savec	7	0,18	7	0,18	0	0
malý až středně velký savec	26	0,68	26	0,68	0	0
malý savec	12	0,31	10	0,26	0	0
neurčitelné (5–10 cm)	29	0,76	29	0,76	2	0,25
neurčitelné (3–5 cm)	58	1,52	58	1,52	0	0
neurčitelné (2–3 cm)	126	3,30	126	3,3	0	0
neurčitelné (1–2 cm)	359	9,40	359	9,41	17	2,1
neurčitelné (< 1 cm)	3145	82,39	3145	82,48	788	97,52
Mezisoučet	3817	94,81	3813	96,23	808	99,63
Celkem	4026	100,00	3962	100,00	811	100,00

Tab. 1. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Distribuce živočišných druhů z prozkoumaných čtverců 56-A, 56-B a 60-B. NISP – počet fragmentů, MNE – minimální počet elementů.

Tab. 1. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. Distribution of animal species from the excavated squares 56-A, 56-B and 60-B. NISP – number of fragments, MNE – the minimum number of elements.